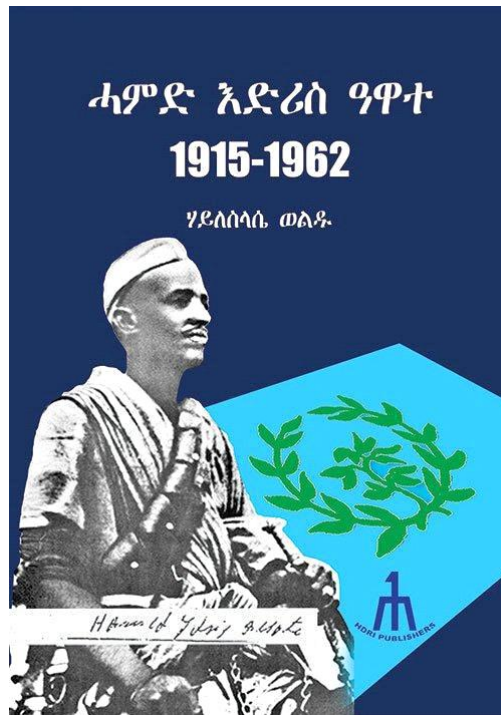

ሓምድ እድራሰ ዓዋቱ

5

ኬትባይ፡ ሀይለሰላሴ ወልዳ
መተርጅማይት፡ ዓሽ ዑስማን
ኤረትሮፖ ሓዳስ

ሓምድ ምን እዳ ደው-ደው ዲብ ለሀርብ ለዐርዮ አለቡ። ሰለሰ ወሬሕ ክም ጅጊራይ በይኑ አንገገ። ተኸላምበ ልትዐዴ ለአቀብል። ዶል ሰፍሬ መልቀም ከደን በሌዕ። መረ ሐቆ ሰፍረ ህዩ ዲብ አካን ፍላን ህሌኮ ነብረ ለአኮ እቼ ልብል። ሰጅን ዋልዴኑ ሕሰሩ ኢወደ። እብ ረሐመት እግል ልብረክ ኢሐዘ። አክል-አክል እብ ሰቲር ዐድ ዲብ ለአቴ ወአዳም እት ልልእክ እግል መልህሆሙ ወሰናቱ “ክብ በሎ ንሸፍት ሐውኩም ሐቴ እንዴ ኢወዱ ትጸበጠው። ሰልሐም ደው-ደው ነስአዩ። አንስ ወአጀኒት እግል ልሰጅን እንበተ። ምን እሊ ለአኬ ሚ እግል ልምጽአነ ትታከው ህሌክም? መናዱቅነ እብ ቀሱብ እግል ንብለሱ ብነ! እት ልብል እግል ለአትገራግሮም ጀርብ ዐለ።

ዑስማን ሎንጊ ዐስከሪ ለዐለ እናስ ትሩድ ቱ። ሓምድ ምስሉ እግል ልሸፍት ክም ትሰአለዩ፡ “አነ ዲብ ሐዘን ህሌኮ አዜ ይእሰምዐከ!” ቤለ ከአበ እግሉ። አማኑቱ፡ ዋልዳይቱ ማይተት ዐለት። ምናተ እግል ልሸፍት ሰበት ኢሐዘ ምስምሰ ዲብ እንተ አምጽአዩ ዲኢኮን፡ ሐዘኑ እንዴ ሓለፈ እብ ሸቅሉ ብዕድ ብያኩንዲ ዲበ ማጽእ ዐለ። ላመ ብዕዳም እብ ደው-ደው ለትሰጀነው አቃርብነ ወሐውነ ምንመ ገብኦ፡ አንሰነ በይነን እንዴ ሐደግናህን አጀኒትነ ወዳርነ እንዴ ጠለቅነ ይእንሸፍት። ዲብ ልብሎ ሰአዩት አብተከወ። ለተልዩ እንዴ ሐግለ ክም ተሐለለ፡ ምነ ባካቶም እንዴ

ሬመ ድዋራት መገሎ አሰኩ ጌሱ። እንዴ አትለ ህዩ አሰክ ከረ ዐሊ ሙንጣዝ ወመሐመድ ሓምድ አተጅሁ።

ዐሊ ሙንጣዝ ወሓምድ ዐዋቴ ክልኢቶም ዲብ ዐስከርየት ጥልያም ሕድ ለአምሮ። ዲብ ከራቢኔሪ ዲብ እንቶም ሕድ ፈቱ ዐለው። ጥልያን ክም ትፈለለት ዐሊ ረሰሚ ሸፋት ዐለ።

እሊ አቡካቶ ቢንግምር ለዐለ ዐሊ ሙንጣዝ፣ ሰምዐቱ አሰክ ዲብ ሱዳን ባጽሐት ዐለት። እሊ ለተአክድ ወሲቀት እብ ክሱስ ዐሊ ሙንጣዝ ዲብ ዮም 5 ዲሰምበር ሰነት 1943 ዲብ ገዳርፍ ለዐለ አሮት ጃሱስ ዲብ መክተብ እዳረት እንግሊዝ - ከርቱም፣ እተ ለአከየ ሐብሬ ዐሊ መንታይ(ዐሊ ሙንጣዝ) ትፋድ ወለልትፈረህ ክም ዐለ እንዴ አትአመራ፣ እግል ልትቀተል ሐበረ።

ዐሊ መንታይ ዲብ ባካት ኮርበርክ ኤረትርዮ፣ ናይለ ዐለ ሐሸም ሸፈቲት ሚርሓይቱ። እሊ እናስ እሊ ዲብ ምፍጋር ጸሓይ ሱዳን ድድ ሕኩመት ሱዳን ሐርብ ክም አዜድ፣ እብ መናዱቅ ወማሺን- ጋናት ጥልያን ሰሉሕ ክምቱ፣ እት ዐሳክር ሱዳን ዲብ ወደዩ ሐርብ ክም ተዐወተ እቶም እብ ፋዬሕ ልትሀደግ እብ። ገሌ አንፋር፣ ናይ ሸሕር ምሃም ቡ፣ እብ ሸሕር እንዴ ትሰደ አባያሙ ክም ፈልል አኪደት ክም ቦም፣ ዲብ መጽእ ወክድ ህዩ ዐርሽ እግል ልክሬቱ እንዴ ቤለው ለአምኖ ዐለው። እሊ ጥርግናት እሊ ዲብ ሕሳብ እንዴ አተ ሕኩመት ሱዳን እግል ዐሊ ሙንጣዝ አጊድ እግል ትቅተሉ በ።

ሀዳይንድዋ እብ ዓመት ብዳውየት ልትበሀሉ። ዲብ መደት ለሀ ሀዳይእንድው ሱዳን ሕዱድ እንዴ ተዐደው ንዋይ ዘምቶ ወአዳም ቃትሎ ዐለው። ኖሶም'መ ልትዘመቶ ወልትቀተሎ ምንመ ዐለው፣ ለልትከርዖ የዐለው። ሰዱ ሰረ ዲቦም፣ ለጀራይም ህዩ ዝያድ ዲብ ቢንግምር ለአኬ ዐለ። እት ክእነ ሓለት ዲብ እንቶም ጥልያን እብ እንግሊዝ ለትፈለለት እተ መደት ዐለት። ዲብ ክፍለት 1941 ዲብ ሶሊብ (ደዋዬሕ አቁርደት) ሚርሓይ ዲን ሰይድነ ሙሰጠፈ አልአሚን ለልትበሀል ሼክ ዐቢ ክም ሞተ፣ ለፍንጌሆም ዐለ በአሰ ሰኒ ትኬለመ።

ዲብ አውድ ሰይድነ ሙሰጠፈ አንስ አሸራፍ (ሚርሐት ደያናት) እግል ልላቅሰ ምን ሕዱድ ምውዳቅ ጸሓይ ኤረትርዮ እት መጽኦ፣ ሀዳይእንድው (ዳሚላብ) እንዴ ከርፈውን ሰርጎሆን ወምሰለን ለዐለ ማል እንዴ ዘምተው ቃጨፈውን። እለን አንስ እለን ዲብ ሸረፈን እንዴ ተዐደው እብ እዴሆን ብራቀ ገበዩን እንዴ አተላለየ ባካት ዐድ ሰይድነ ሙሰጠፈ ከም በጽሐዩ፣ ዲብ ሰይድነ አልአሚን፣ ሰይድነ ሳልሕ ወድግለል መውዲታይ ለአከየ ከዐድ አቲ አበዩ። እተየ ወግርፈ ምን ትበሀለዩ፣ “ንጁሳት ወዕጉባት ዲብ ሕነ ኢነአቴ” እንዴ ቤለየ አበዩ።

ቀድየተን እግል ትትአመር ህግያሆን ትትሰመዕ ትበሀለ፣ ኖሱ ሼክ አልአሚን ወድ ሰይድነ ሙሰጠፈ እንዴ ጌሶዩን ምን ትሰአለዩን፣ ሰኒ ቤለዩ። ሐቴ እንዴ ኢሰትረ ለሳደፈተን ሓለት ዳገመየ እግሉ። እብሊ ሼክ እንዴ ትቀጸበ ወተአሰፈ ዲብ ረዩም ወቅሩብ ናይ ወራር ልኡክ ነድኦ። እተ ዶሉ ለዲብ ባካት ዐለው እንዴ ትላኩ፣ ሞረ ዲብ ምድር ከረ መርባት እግል ለአቅሰኖ ከሓርቅ ዲብ እንቱ፣ “ምን ሀለ እናስ - ክሹብ እለ ሞረ ለለሀርሰ” ቤለ።

ለዶል ለሀ ለእሙር ወድቁብ ሸፍታይ ቢንግምር ዐሊ ሙንጣዝ ዲቦ አካን እንዴ ሐድረ ቀደም ክሎም: “አነ ሀሌኮ!” ቤለ ከለጥረ ሀረሱ። መሐመድ ሓምድ ምን አፍለንደ። ሀቱመ ዐስከሪ ጥልዖን ለዐለ ሸፍታይ ፈዳብ። እንዴ ቀንጸ ምስል ዐሊ ሙንጣዝ በጥረ። ሓምድ እድሪስ ዐዋቴመ ለዶል ለሀ ዐረ።

ዐሊ ሙንጣዝ ወመሐመድ ሓምድ ‘አነ፣ አነ’ እንዴ ቤለው ቀደምለ ሼክ ክም በጥረው። እብ መባደረቶም ፈርሐ ከእት ረአሼ እግል እርፍዐክም ቱ’ እንዴ ቤለ ደሐረዮም። አነ በዐል አከይ አደብ ዲብ ረአሰክ ሐቆ ገብአኮ። የምክን እወድቅ’ ቤለ ዐሊ ሙንጣዝ። ዲብ ረአሼ ሐቆ ኢገብአክ ዲብ ጁብየ እከሬኮ። ኢፋልኮ። አነ ክቡድ አነ ጁብከ እንዴ ሸጠጥኮ እግል እፍገር እቀድር። ከላሰ እት ከብጁ አቴኮ።አዜ ሰኒ ትቤ። እዬ ለትጸብጥ ወተአክብ ሐሬክ እዬ’ በልሰ ዐሊ ሙንጣዝ። ክትል ብዬ ወደማን በሀለቱ ቱ።

ሓምድ ድድ ደውደው ከም ሸፈተ። ለዘማቴ ሰደ ሳረት ዐለት። ፍገራቱ ህዬ ቢንግምር ቅብላት ሀዳይእንደወ ወኩናመ። ቢንግምር ቅብላት ኩናመ። ኩናመ ቅብላት ቢንግምር ወናረ ወእሉ ለመስል። ለዐለት ዘማቴ ዲብ ደግሸ ወበአስ ቀባይል ጥውርት ዐለት። ሓምድመ ዲብ ክሉ እዴሁ እግል ለአቴ። ምስል አዳሙ እግል ልግበእ። ወአዳሙ ለቤለዩ እግል ልትቃረም ላዝም ዐለ። መርባት አንስ አሸራፍ ዲብ ረአሰ ሐሸጥት ሊከ ሰይድነ ምስል ከረ ዐሊ ሙንጣዝ መትሐብሩ። ድዋሩ እግል ልዳፍዕ ሰበት ዐለት እግሉ ቱ።

ለከበር ክም ትሰመዐ ሸፈቲት ድቁባም እግል ሸፍ ብጉሳም ህለው ክም ትሰመዐ። ቀድየት ዘማቴ መዐደይ ሕዳዳ(ኤረትርዮ ወሱዳን) ለትሐበረዩ ሰበት ዐለ። ክስታንመ ተለዎም። ድድ ጥልዖም ለዐለ ሐጎስ ተምነዎ ምስል መጅሙዐቱ እንዴ ዐረዮም ትሐበረ እቶም። አምአት ለተልወ ረክበ። ሴፋሆም ዲብ እንሰ እንዴ ትጸዐነ። ሰለሕ ለቡ እብ ሰለሕ። ወሰለሕ ለአለቡ ህዬ እብ ከወኒ ወግራዴታት ትበገሰው።

ሃዳይእንደወ እግል ልዳፍዮ ምንመ ጀረበው። መቅደረቶም ሕድድት ዐለት። ኢቀድረው። ዲብ ሐርብ ማሎም ወንዋዮም እንዴ ሐድገው። ለእለ ከሰረው እንዴ ከሰረው። አስክ አሮመ። ተንደላይ። ቶከር። ወአስክ አዶፍ እት ልትጌለሎ ዲብ ሱዳን ትሸተተው። አንሰለ አሸራፍ ምን ተሐት ምን አርቴገ ለትትበሀል አካን ማጽአት ዐለዩ። 30 እሴት ወ30 እናስ ወ30 ሆደጅ እንሰ። ዲብ ደዋይሕ ባዶግ። ሀዳይእንደወ እንዴ ዐረዎም ዘምተዎም። ቁጭፋማመንመ ገብአ። መውጫ ወደዩ። ሼኽ አልአሚን ለብእቶም መሻይኽ። አዳም ጀምዐው። ዐሊ ሙንጣዝ ወመሐመድ ሓምድ እተ አካን ጸንሐው። ሕነ ሀሌነ ቤለው ከጥረ ሀረሰው። ገመል ምንዬ። ሰለሕ ወጥለግ ምንዬ። እንቱም እሳት አባይክም ፈልሎ። እክም ለለአቤ እቡይ ልግበእ ቤለ ከደሐረዮም። ከቅብላት ሀዳይእንደወ አትበገሰዮም። ምን ዐድ ሰይድነ አስክ ከርከበት በጽሐው። ዲብ ሐቴ ምሴት 80 እናስ ገብአው ሰምዐነ። ዐሊ ተሐት ጌሰ ክም ቤለውነ። ምነ ዐጅ። ሓምድ ዐዋቴ ምን ዐዱ ሰዴነ። ሳወ እንዴ ሐለፍነ ተሐት ትሐበርነ። ሀዳይእንደወ እግል ንህጅም ትበገሰነ። ጨበል ረምቦ ወዴናህ ምክራዮ አቅዌነ። ለተርፈት ዐደ ወመሐዘ እንዴ ሐድገት መታቴብ ሀዳርዮ። አሮመ። ጎዙብ ለልትበሀል አርድ ከሰለ አቴት ከበዴት።

ሐቆ እለ ለሐላት ምንም ትሸበሀት፡ ዘማቴ ሰበት ኢተርፊት፡ እዳረት እንግሊዝ እሎም ለተሉ አግደ መስኩሊን ሸፈቲት እተየ ክም ህለው እንዴ ሐበረ፡ ማይታም እንቶም አውመ እብ ሕያዮም ለአጽበጠ፡ ፍሬ ተዐበቱ ክም ትደፍዑ እትእምርት ዐለት። እግል ዐሊ ሙንጣዝ E300፡ ሓምድ ዐዋቴ E200፡ መሐመድ ሓምድ፡ E150፡ (ናይ ምፍጋር ጽሓይ አፍሪቀ ጅኔ)

አምዕል ሐቴ፡ እሎም ክሎም መስኩሊን ምስለ ተልዎም ገረንፊት እተ ትትበሀል አካን ምስል ወዐለው ወትመየው። አስቦሕ ዐሊ ሙንጣዝ ወሓምድ ዐዋቴ በይኖም እንዴ ትፈንተው አስክ ሀደምደሚ ትበገሰው። ሸቅል ብነ ኢቤለው፡ ኦርክ ምን ጅማዐቱ እንዴ ትፈንተ፡ እብ እንሰ ጌሰው። ላመ ታርፋም ዐለው፡ ዲብ ገረንፊት ሰለሰ አምዕል እንዴ ከልአው፡ አስክ ሸሊት አካን ቀየረው። ለዶል ክሎም ለምን አክልነ ልብሎ፡ ክምሰልሆም ሰለሕ ለራፍፍም ሸፍተ ኢአፍረሀዎም፡ ሕኩመት ትቀትል ለአመሰሎ የዐለው። ሐጠር ግሉል ወሰለሕ ድንገር፡ ደለ መጽአዮም እግሉ ለአፈኮ፡ ወጋብሆ፡ እብ ፍንቲት ሻጊ ሐቆ ረአው ርሐም ተሐልፎም ዐለት፡ ሻጊ ዐሳክር እንግሊዝ-ሱዳንዶን ቶም።

ለበዝሐ ጅማዐት ዐሊ ሙንጣዝ ወሓምድ ዲብ ሸሊት ዲብ እንቶም፡ ፖሊስ እንዴ መጽአዮም ከዘብጥ ገብአ። ምን ሕድመ ለሐምቆ ምን ኢለዐሉ፡ ፖሊስ ኢትካረዎም፡ አብቁሎም ግራሆም እንዴ ሐድገው ሀርበው። ለዶል ሰካንለ ባካት እግለ ፖሊስ መን ዐለ ሚርሓዮም ሻጊ ወለ ወድ ዐድ እንዴ ቤለው ልትሰአሎ። ሐሆም ሐቆ ገብአ ሺመቱ ምነ እንዴ ትከረ እግል ኢልትረፈት፡ ማሉ በልሶ እቱ፡ ጋነ ሐቆ ገብአ ህዩ ሐቆ በጽሐዩ። ለሐላት እብላህ ለእንዴ መርሐ ለሀርበ መሐመድ ኖር ለልትበሀል ሰብደራታይ ሻውሸ ክም ዐለ ክም ተአከደው፡ ሐሆም ሰበት ቱ፡ ለአብቁል እብ አዳም በልሰው እቱ። ህቶም ህዩ እብ አያይ እንዴ ሐልፈው ሸንከት ሳወ ደነው። ሓምድ ወዐሊ ሙንጣዝ ዲብ ሀደምደሚ አመት ጋርም ወደው (ዐሊ ሙንጣዝ ወለት እለ ፈቱ ዐለ ልትበሀል) ዲብ ለአቀብሎ ዲብ ባእያይ ክም በጽሐው፡ እብ ኦርት ነፈር በይኖም ክም ዐለው እንዴ ተሐበረው ለመጽአው ፖሊሱ፡ እንዴ ከርደነዎም ሰለሕ ምንመ ፈትሐው ዲቦም፡ ምነ ከሚን ሐቴ እንዴ ኢገብአ እንሳሆም ሌጠ እንዴ ከሰረው ፈግረው። ገመል ዐሊ ሙንጣዝ ትጸበጠ፡ ናይ ሓምድ ህዩ እንዴገልበ በደ።